

REFERENCES

1. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod v redaktsii vid 02.10.2013 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 [in Ukrainian].
2. Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi № 640/7778/18 vid 22.05.2019 r. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82034564> [in Ukrainian].
3. Rishennia YeSPL u spravi «Brumaresku proty Rumunii» (zaiava № 28342/95) vid 28.11.1999 r. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO2355> [in Ukrainian].
4. Rishennia YeSPL u spravi «“Sovtransavto-Kholdynh” proty Ukrainy» (zaiava № 48553/99) vid 25.07.2002 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_043#Text [in Ukrainian].
5. Tsyvilno-protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.08.2020 r. (zi zminamy y dopovnenniamy), № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> [in Ukrainian].

Науковий керівник: Колісник Олена Вікторівна, кандидат юридичних наук, асистент кафедри цивільного процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Борисов Ігор Вячеславович

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України
ORCID: 0000-0002-3055-013X*

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЧИННИК, ЩО ВПЛИВАЄ НА РОЗВИТОК ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ЧЕТВЕРТОЇ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ (ІНДУСТРІЇ 4.0)

Тези присвячені дослідженню одного з чинників, що впливає на розвиток діяльності суб'єктів господарювання в умовах четвертої промислової революції.

Ключові слова: глобальне інформаційне суспільство, суб'єкт господарювання, інформація, інформаційний ресурс, інформаційні технології.

Borysov Igor

*PhD, Senior Researcher of the Scientific and Research Institute
of Providing Legal Framework for the Innovative Development
of NALS of Ukraine*

ORCID: 0000-0002-3055-013X

INFORMATION TECHNOLOGIES AS A FACTOR AFFECTING THE DEVELOPMENT OF BUSINESS ENTITIES IN CONDITIONS OF THE FOURTH INDUSTRIAL REVOLUTION (INDUSTRY 4.0)

The theses are devoted to the study of one of the factors influencing the development of business entities in the fourth industrial revolution.

Keywords: global information society, business entity, information, information resource, information technology.

Ще у середині ХХ-го століття була висловлена думка, що економічний розвиток країн слід пов'язувати з поняттям «технічний прогрес», в якому інформація виступає складовою процесу виробництва продукції та послуг, а рушійною силою слід визнавати саме технологічні інновації.

Історичним розвитком людства, досягненням науки, техніки і технологій це підтверджено. Причому, якщо спочатку розвиток технологічних інновацій спрямовувався виключно на удосконалення засобів масової комунікації – винахід друкарського станку, телефонного апарату, радіо, то, з накопиченням інформації, виникла необхідність змінити спосіб її формування, організації та розповсюдження, що і відбулося з появою персонального комп'ютера. Згодом, з'явилися технічні та програмні засоби, що забезпечують підтримку як великих комп'ютерних мереж, і які об'єднуються як комп'ютерні центри, так і комп'ютери приватних володільців. В подальшому була запропонована концепція, яка базувалася на двох основних ідеях: а)

відсутність центрального комп'ютера, а звідси комунікація не залежить від якого-небудь центрального сервера, усі комп'ютери мережі рівноправні і б) пакетний засіб передачі файлів по мережі.

Розвиток технологічних інновацій триває і четверта промислова революція – це розвиток цифрової революції, основними рисами якої стала поява мобільного Інтернету, мініатюрних виробничих пристроїв, штучного інтелекту та ІТ-технологій. Вважається, що головний лозунг Індустрії 4.0 – це створення так званих кіберфізичних систем, тобто тісний синтез обчислювальних та технологічних процесів, коли комп'ютерні програми керують виробництвом, і при цьому чіпи та датчики роблять усі матеріальні елементи виробництва частинами єдиної інформаційної системи. Причому новітні технології та універсальні інновації поширюються значно швидше і куди більш масштабно, ніж раніше [1].

На сьогодні інформатизація та проведена на її основі інтелектуалізація промислових технологій, методів управління економікою повинні стати основною умовою прогресивного розвитку сучасної економіки. Крім природно-ресурсного потенціалу країни, його фінансів, основним капіталом стає інтелектуальний (в тому числі, науково-освітній, інформаційний та комунікаційний) потенціал.

Формування ринкових механізмів економіки, створення необхідних умов функціонування основних суб'єктів ринку – товаровиробників та споживачів, вимагають створення адекватного цим механізмам середовища інформації, яке має забезпечувати інформаційну підтримку суб'єктів ринкового механізму на всіх стадіях виробництва і споживання продукції та послуг, а також у всіх областях їх діяльності. До того ж і процеси глобалізації розвитку світової економіки та інформатизації світової спільноти пред'являють до господарюючих суб'єктів все більш підвищені вимоги щодо їх інформованості. Таким чином, на сучасному етапі розвитку підприємництва роль інформації (інформаційних ресурсів) значно зростає і від ступеня інформаційного забезпечення залежить подальший ефективний розвиток суб'єктів господарювання.

Суб'єкту господарювання на сьогодні потрібна інформація про: інших виробників подібної продукції (товарів), можливих споживачів,

постачальників сировини, комплектуючих, а також відповідних технологій, про ціни, про положення на товарних ринках і ринках капіталу, про ситуацію в діловому житті, про загальну економічну кон'юнктуру не тільки в своїй країні, але і в усьому світі, про довгострокові тенденції розвитку економіки, перспективах розвитку науки і техніки та можливі результати, про правові умови господарювання тощо.

Саме інформація сприяє збільшенню ефективності функціонування господарюючого суб'єкта і виступає у формі інформаційного ресурсу, що заснований на ідеях та знаннях, накопичених в результаті науково-економічної діяльності. Так, в мережі Інтернет для цього існують такі форми, як: електронні дошки оголошень і каталоги інтернет-вітрин; інтернет-представництва та інформаційні портали; електронні аукціони; інтернет-магазини; системи інтернет-трейдингу та інтернет-банкінгу; електронні торгові майданчики; соціальні мережі і віртуальні структури тощо.

У підприємницькій діяльності прийнято розрізняти наступні сектори інформаційного забезпечення: ділової інформації; законодавчої інформації; інформації для фахівців; масової інформації; технічних і програмних засобів. Причому інформаційний ринок на сьогодні поділений на певні сфери: електронна інформація; електронні угоди; системи мережевих комунікацій; програмне забезпечення. У свою чергу, ринок електронної інформації розділений на кілька основних секторів, що розвиваються незалежно один від одного, та здатних перетворитися в самостійні напрямки інформаційного бізнесу. І хоча підприємець відчуває необхідність в інформації з усіх секторів, але традиційно успіх його діяльності визначається, перш за все, своєчасним використанням ділової інформації.

Таким чином, інформація являє собою найважливіший економічний ресурс, без якого неможлива в конкурентному середовищі успішна цілеспрямована підприємницька діяльність. Технології та засоби отримання, накопичення, передачі, аналізу (обробки) і використання інформації стали широко та активно затребуваним товаром, а також засобами виробництва інших товарів і послуг.

В Україні на сьогодні створена відповідна база законодавчих актів в сфері інформатизації та інформаційних технологій. Це Зако-

ни України (далі – ЗУ) «Про інформацію», «Про науково-технічну інформацію», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про телекомунікації», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронні довірчі послуги», «Про електронну комерцію», «Про доступ до публічної інформації», «Про Національну програму інформатизації», «Про Концепцію Національної програми інформатизації» тощо.

Інформаційна технологія – цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування (абз. 8 ст. 1 ЗУ «Про Національну програму інформатизації»). Інформаційні технології охоплюють всі ресурси, необхідні для управління інформацією: електронні обчислювальні машини, програмне, математичне, лінгвістичне та інше забезпечення, інформаційні системи або їх окремі елементи, інформаційні мережі і мережі зв'язку (абз. 5 цієї ж статті) [2].

Інформаційні технології – ІТ, як і інформаційно-комунікаційні технології – ІКТ – це процеси, методи пошуку, збору, зберігання, обробки, надання, поширення інформації та способи здійснення таких процесів і методів.

Інформаційні технології покликані, ґрунтуючись і раціонально використовуючи сучасні досягнення в області комп'ютерної техніки та інших високих технологій, новітніх засобів комунікації, програмного забезпечення і практичного досвіду, вирішувати завдання щодо ефективної організації інформаційного процесу для зниження витрат часу, праці, енергії та матеріальних ресурсів у всіх сферах людського життя і сучасного суспільства.

Разом із тим, хоча в Україні й ухвалено низку законодавчих актів щодо інформатизації, побудова інформаційного суспільства відбувається досить безсистемно. Взяти хоча б проблему хмарних технологій (cloud computing) – технології розподіленої обробки цифрових даних, яка здатна забезпечити користувачеві не лише хостинг, тобто послугу надавання дискового простору, підключення до мережі та

інших ресурсів для розміщення фізичної інформації на сервері, що постійно перебуває в мережі (наприклад, Інтернеті), а й надати віддалені обчислювальні потужності клієнтам. У сучасних умовах, порівняно з іншими способами обчислення, хмарні технології мають ряд переваг і дозволяють максимально зменшити витрати на обробку даних, серверне та мережеве обладнання, використання програмних рішень, утримання ІТ-персоналу, адміністрування тощо, але з огляду на те, як довго вирішується ця проблема в Україні, доля проекту Закону України «Про хмарні послуги», який прийнято за основу 16 червня 2020 року [3] викликає занепокоєння.

Основні завдання у сфері розвитку ІТ-технологій, погоджуючись з такими науковцями як О. М. Давидюк [4], Д. І. Адамюк [5], К. В. Єфремова [6], можна сформулювати наступним чином:

- впровадження міжнародних стандартів щодо ІТ-продуктів та послуг для підвищення їх зовнішньої конкурентоспроможності;
- сприяння розвитку ІТ-технологій як ринково орієнтованого і комплексного інструменту, що стимулює конкурентне середовище, замість програмного, коли ринкові важелі підміняються адміністративними;
- посилення боротьби з піратським програмним забезпеченням;
- оновлення законодавства в сфері інформаційного забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шваб К. Четвертая промышленная революция. Москва: Эксмо, 2016. 138 с.
2. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 27–28. Ст. 181.
3. Проект Закону України «Про хмарні послуги». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67744.
4. Давидюк О. М. Технологія як об'єкт господарсько-правового регулювання: монографія. Харків: ФІНН, 2010. 176 с.
5. Адамюк Д. І. Поняття технології: встановлення змісту та співвідношення з іншими суміжними поняттями. *Право та інноваційне суспільство*. 2015. № 1 (4). С. 34–41.

6. Єфремова К. В. Державна політика та електронний бізнес в Україні. *Право та інновації*. 2015. № 1 (9). С. 50–54.

REFERENCES

1. Shvab K. (2016). Chetvertaia promyshlennaia revoliutsiya. Moskva: Eksmo [in Russian].
2. Pro Natsionalnu prohramu informatyzatsii: Zakon Ukrainy vid 04.02.1998 r. № 74/98-VR. (1998). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 27–28, art. 181.
3. Proekt Zakonu Ukrainy «Pro khmarni posluhy». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67744 [in Ukrainian].
4. Davydiuk O. M. (2010). Tekhnolohiia yak ob'ekt hospodarsko-pravovoho rehuliuвання. Kharkiv: FINN [in Ukrainian].
5. Adamiuk D. I. (2015). Poniattia tekhnolohii: vstanovlennia zmistu ta spivvidnoshennia z inshymy sumizhnymy poniattiamy. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo - Law and innovation society*, 1 (4), 34–41 [in Ukrainian].
6. Yefremova K. V. (2015). Derzhavna polityka ta elektronnyi biznes v Ukraini. *Pravo ta innovatsii – Law and innovation*, 1 (9), 50–54 [in Ukrainian].

Давидюк Олександр Миколайович

*к.ю.н., старший науковий співробітник НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрНУ, доцент,
доцент кафедри господарського права Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого, адвокат
ORCID: 0000-0002-6699-0903*

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ФОРМ ТА СПОСОБІВ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Роботу присвячено дослідженню стану господарсько-правового регулювання методів, способів та прийомів передачі прав на технології до моменту їх втілення до виробничого процесу а межах цілісного майнового комплексу суб'єкта господарювання. Вивчається як рівень відповідності положень чинного законодавства України вимогам та потребам учасників відносин трансферу технологій так і формуються перспективи подальшого вдосконалення вказаних нормативних приписів.